

Latvijas Biškopības biedrības Rēzeknes nodaļas attīstība

Pēteris Spals LBB Rēzeknes nodaļas vadītājs
Juris Šteiselis LBB Padomes priekšsēdētājs

IV Starptautiskā Latgales biškopju konference

Rēzekne
22.02.2019

Biškopība Latvijā pirms 100 gadiem

Tikko esam aizvadījuši Latvijas valsts simtgadi – par notikumiem valsts mērogā runāts daudz, mazāk esam dzirdējuši par **notikumiem biškopībā**.

1919. gadā sākās agrārā reforma (oficiāli 1920. g.).

1920. gadā dibināta Latvijas Biškopības Centrālbiedrība.

1920. gadā Latvijā bija 14 277 dravas ar 43 600 bišu saimju (vidēji 3 bišu saimes dravā).

Agrārās reformas ietekme uz biškopību

Agrārās reformas ietekmē valstī veidojās daudz nelielu saimniecību un pie daudzām no tām – nelielas bišu dravas.

Tika dots starts straujai biškopības attīstībai valstī.

Pēc 20 gadiem, 30-to gadu beigās Latvijas dravās rekordliels bišu saimju skaits – **222 460** bišu saimju.

Biškopība Latgalē pirms 100 gadiem

Agrārās reformas galvenie uzdevumi Latgalē bija:

- 1) jaunsaimniecību nodibināšana,
- 2) sīksaimniecību paplašināšana ar piegriezumiem,
- 3) sādžu saimniecību izdalīšana viensētās.

«Vispārējs saimnieciskās atmodas laikmets Latgalē sākās daudz vēlāk nekā pārējos Valsts apgabalos — Vidzemē, Zemgalē un Kurzemē. Tajā svarīgu lomu spēlēja vēsturiskie apstākļi, reliģiskās īpatnības, tautu dažādības un tas, ka Latgalei bija jāpārvar vēl smagāki un ilgstošāki verdzības spaidi.»

E. Āboliņš, Daugavpils bišk. instruktors (1929.)

Biškopība Latgalē pirms 100 gadiem

«Pirmās biškopības, biedrības Latgalē nodibinātas tikai patstāvīgās Latvijas laikā.

Līdz 1920. gadam no rāmju stropiem dravās dominēja Ļevicka strops bez magazīnas.

Vairums bišu saimju tika turētas vecos bluku stropos.

Dravošanas paņēmieni bija vienkārši un mākslīgās šūnās praktiski neizmantoja.»

E. Āboliņš, «Latvijas Biškopsis», Nr.3 (01.03.1929)

«Latgolas Zemkūpis», Nr.10-11 (01.06.1926)

No III. Biškopības nozares veicināšanas darbības pārskata
(pārskats par 1925./26. gadu)

Biškopības nozarē tiešus biškopības veicināšanas
pienākumus pārskata laikā veica 3 biškopības instruktori:

E. Āboliņš - Daugavpiļš apriņķī,

V. Linde - Rēzeknes apriņķī,

M. Paeglīts - Ludzas-Jaunlatgolas apriņķī.

«Latgolas Zemkūpis», Nr.10-11 (01.06.1926)

Biškopības nozares veicināšanas darbība izpaudusies:

- 1) teorētisko zināšanu izplatīšanā caur kursiem, priekšlasījumiem un konsultācijām, kā arī izplatot biškopības literatūru,
- 2) praktisko pasākumu organizēšanā, ierīkojot jaunas un atbalstot agrāk nodibinātās mācību dravas, ierīkojot kontrolsaimes, organizējot dravās un mācību dravās praktiskos darbus instruktoru vadībā, apgādājot biškopjus ar D. Blatta sistēmas stropiem, mākslīgajām šūnām un biškopības piederumiem.

«Latgolas Zemkūpis», Nr.10-11 (01.06.1926)

Pārskata laikā (1925./26. g.) instruktori ir:

noturējuši 21 kursus ar 779 apmeklētājiem,
64 priekšlasījumus ar 2 727 klausītājiem un

2 056 konsultācijas, tai skaitā:

1 114 konsultācijas mutiski birojā

887 konsultācijas uz vietām un ceļā

48 konsultācijas rakstiski,

8 atbildes caur žurnāliem

no jauna noorganizētas 3 mācību dravas.

«Latgolas Zemkūpis», Nr.10 (01.10.1929)

Tikai 11 gadus pēc valsts neatkarības – aicinājums uz Latgales bīskopju kongresu:

«Bitenīkim, bitenīcēm un vysim biškūpības cīnītōjim. Pagājībā asam aizvadījuši myusu valsts dzeives pyrmū godu dasmytu. Tamdēļ īsarassim paši un aicinōsim cytus pīsadālīt I. vyspōrejā Latgolas biškūpu kongresā 12. decembrī 1929. g. Rēzeknē, Tautas pilī»

Kongresā uzstājās tā laika vadošie bīskopības speciālisti:
N. Rancāns, P. Grīnups, doc. P. Rizga, E. Āboliņš uc.

Ko varam mācīties no vēstures?

Biškopju sabiedriskā dzīve valsts pirmajos 10 gados:

- biškopības biedrību dibināšana,
- biškopju izglītība veicināšana
(kursi, priekšlasījumi, konsultācijas),
- mācību dravu iekārtošana, dravas pie skolām,
- biškopības piederumu izstādes,
- Latgales biškopju kongress.

Rēzeknes apriņķis

Kas bija Rēzeknes apriņķis? Kur atradās, teritorijas lielums.

Rēzeknes apriņķis

Rēzeknes apriņķis – viens no 4 vēsturiskajiem apriņķiem Latgalē (1924-1940), teritorija 4 253 km²

Rēzeknes apriņķis un LBB Rēzeknes nodaļa

Daļā vēsturiskā Rēzeknes apriņķa teritorijas dzīvo un strādā biškopji, Latvijas Biškopības biedrības Rēzeknes nodaļas biedri (Rēzeknes un Viļānu novados).

Salīdzinājumam: Rēzeknes un Viļānu novadi – 2 809 km² jeb 66% no apriņķa agrākās teritorijas

Biškopība Rēzeknes apriņķī 1936. g.

«Šai rajonā pastāv ap 2 000 dravas ar apmēram 10 000 bišu saimēm. Šī gada sausā, saulainā vasara bija ļoti labvēlīga bišu darbībai. Caurmērā katra saime devusi ap 15 kg medus, bet visā rajonā iegūtā medus daudzums sniedzas pie 150 000 kg.

1 kg medus uz vietas maksā Ls 1,25 un ņemot vērā arī iegūtā vaska vērtību, visā rajonā saražotā medus un vaska vērtība būs tuvu pie Ls 200 000»

B. Krampāns Rēzeknes biškopības rajona instruktors
«Latgales Vēstnesis», Nr.80 (13.10.1936)

Biškopība Latgalē 1940. g.

«Pagājušais gads mūsu biškopjiem nav bijis sevišķi labvēlīgs un medus caurmēra un kopražā visā valstī bija krietni mazāka kā 1938. un 1937. gadā

Latgalē pagājušā gadā medus caurmēra raža, salīdzinot ar 1938. gadu, samazinājusies par 39%. Visjūtāmāk tā samazinājusies Abrenes apriņķī — par 47%, kur biškopībai laika apstākļi bijuši visnelabvēlīgākie»

«Daugavas Vēstnesis», Nr.100 (03.05.1940)

Biškopība Latvijā un Rēzeknes apriņķī 1939. g.

Pēc Valsts statistiskās pārvaldes ziņām, **1939. gada** lauksaimniecības skaitīšanā visā valstī kopā saskaitītas **222 460** bišu saimes, no tām:

Vidzemē – 72 680 bišu saimes (33%)

Zemgalē – 52 890 bišu saimes (24%)

Latgalē – 50 700 bišu saimes (23%)

Kurzemē – 46 190 bišu saimes (21%)

Rēzeknes apriņķī – 12 090 bišu saimes

5,4% no valsts kopskaita un

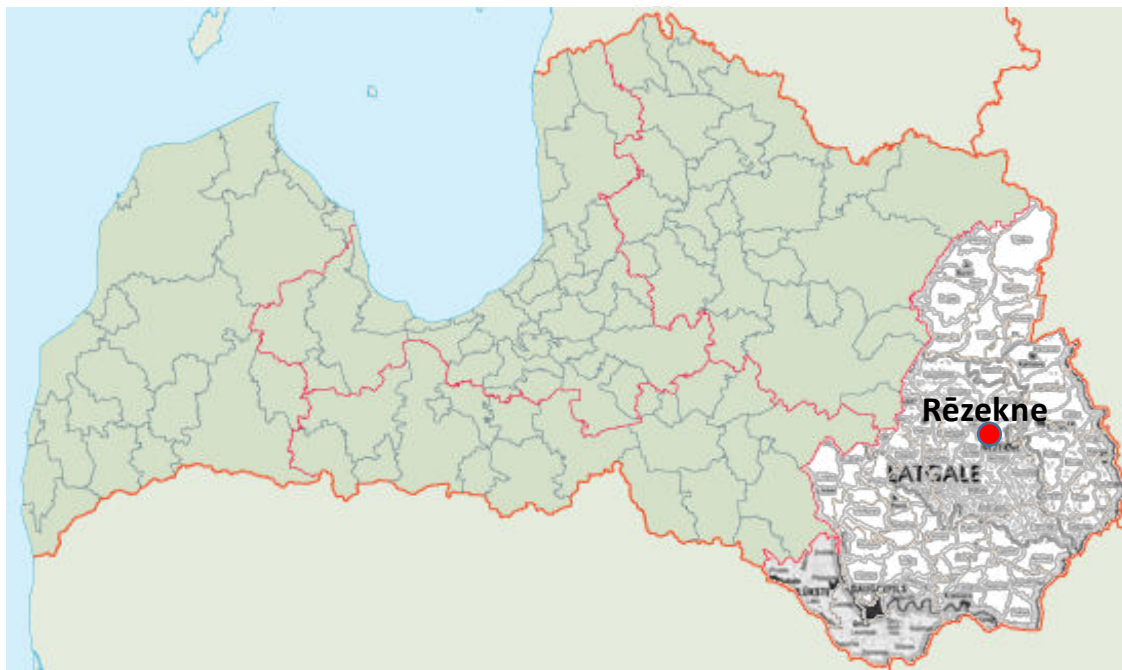
24% no bišu kopskaita Latgalē

Latgales plānošanas reģions mūsdienās

Latgales plānošanas reģions (14 547 km²) ir aptuveni vienāds par vēsturisko Latgales apgabalu (15 679 km²) (14 604 km² – bez daļas no Abrenes apriņķa)

Latgales apgabals 1924-1940.

Latgales apgabalā savulaik neietilpa Ilūkstes apriņķis, bet tā neatņemama sastāvdaļa bija šobrīd zaudētā daļa no Abrenes apriņķa (Abrenes pilsēta un 6 pagasti)

LBB Rēzeknes nodaļa Latgales plānošanas reģionā

Rēzeknes novads pēc teritorijas platības ir lielākais Latvijas novads – 2 524,1 km², kopā ar Viļānu novadu (285,1 km²) teritorija ir 2 809 km², kas atbilst kādreizējam Rēzeknes rajonam

Biškopība LBB Rēzeknes nodaļā

2018. gada rudenī (LDC dati):

Latvijā **90 688** bs., Latgalē **20 914** bs.

jeb 23% no kopējā saimju skaita valstī

(tā pat kā 1939. gadā)

Rēzeknes un Viļānu novados kopā **2 980** bišu saimes

Rēzeknes nov. – 2669 bs., Viļānu nov. 311 bs.

– 3,4% no kopējā skaita valstī

– 14% no bišu kopskaita Latgalē (24% 1939. g.)

Mums ir uz ko tiekties, taču atcerēsimies –

LBB Rēzeknes nodaļa teritoriāli ir tikai 2/3 no
kādreizējā Rēzeknes apriņķa teritorijas!

Biškopība LBB Rēzeknes nodaļā

Salīdzinot pa novadiem, no 19 Latgales novadiem, Rēzeknes novads bišu saimju skaita ziņā ir 2. lielākais uzreiz aiz Daugavpils novada.

<i>Novads</i>	<i>bs.</i>
Daugavpils novads	3 052
Rēzeknes novads	2 669
Balvu novads	2 011
Kārsavas novads	1 481
Ciblas novads	1 340

<i>Novads</i>	<i>bs.</i>
Dagdas novads	1 258
Krāslavas novads	1 082
Līvānu novads	998
Ludzas novads	906
Zilupes novads	902

Biškopība LBB Rēzeknes nodaļā

Arī Latvijas mērogā Rēzeknes novads bišu saimju skaita ziņā ir labā vietā – tas ir 6. lielākais valstī.
Krietni atpaliekot tikai no Saldus, Madonas un Talsu novadiem.

<i>Novads</i>	<i>bs.</i>
Saldus novads	5 251
Madonas novads	4 862
Talsu novads	3 585
Daugavpils novads	3 052
Gulbenes novads	2 950
Rēzeknes novads	2 669

Biškopība LBB Rēzeknes nodaļā

No 25 Rēzeknes novada pagastiem, visvairāk bišu ir Lendžu pagastā (23% no kopējā novada saimju skaita), Ozolaines pagastā (9%), Nagļu un Nautrēnu pag. (pa 7%)

<i>Pagasts</i>	<i>bs.</i>
Lendžu pagasts	433
Ozolaines pagasts	253
Nagļu pagasts	196
Nautrēnu pagasts	192
Audriņu pagasts	171

<i>Pagasts</i>	<i>bs.</i>
Griškānu pagasts	162
Ilzeskalna pagasts	143
Silmalas pagasts	140
Dricānu pagasts	129
Vērēmu pagasts	117

Biškopība LBB Rēzeknes nodaļā

LBB Rēzeknes nodaļā šobrīd ir

87 biedri

2003 bišu saimes, vidēji 24 bs. dravā

(67% no LDC reģistrētajām bs.)

2 dravas pārsniedz 100 bs. dravā,

2 dravas pārsniedz 80 bs. dravā

5 dravas ar 50-79 bs. dravā

12 dravas ar 30-49 bs. dravā

35 dravas ar 10-29 bs. dravā

16 dravas ar 1-9 bs. dravā

15 biškopji saimju skaitu nav uzrādījuši

Biškopība LBB Rēzeknes nodaļā

LBB Rēzeknes nodaļā biedru vidējais vecums 57,5 gadi
4 biškopji virs 80 gadiem
jaunākais biškopis - 23 gadi

«Vidējo» vecumu (57 g.) sasnieguši 3 biškopji
34 biškopji ir vecumā no 23-56 gadiem (vid. 43 g.)
41 biškopis ir vecumā no 58-86 gadiem (vid. 69 g.)

Tas nozīmē, ka ir jāstrādā pie biškopības popularizēšanas jaunatnes vidū un jaunu biškopju piesaistīšanas!

Biškopība LBB Rēzeknes nodaļā

LBB nodaļās noturēto semināru skaits 2014-2019. gadā

	2014-18	2018-19	kopā
Balvu nodaļa	16	2	18
Daugavpils nodaļa	12	1	13
Krāslavas nodaļa	7	1	8
Rēzeknes nodaļa	7	0	7
Preiļu nodaļa	5	1	6
Ludzas nodaļa	4	0	4

Šajā jomā Rēzeknes nodaļai vēl daudz darba!

Paldies par uzmanību!

Pēteris Spals
spalspeteris@inbox.lv
26514479

Juris Šteiselis
juris.steiselis@strops.lv
29717111